

Sevgili Hocam

O. Tekin Aybaş*

28.02.2009

Ayvalık

Sevgili Hocam,

Size sık aralıklarla mektup yazdığımı anımsamıyorum. İki kez, 1962 yılında, Hollanda'dan, bir kez de 1965 yılında Amerika'dan yazmıştım. 1962 yılında Hollanda'dan gönderdiğim ilk mektubu sınıfta arkadaşlarıma okuduğunuzu yazmıştınız bana. Yine aynı yıl size bir de nişan davetiyesi göndermiştim. Bunların dışında hiç yazmamıştım. Birlikte olduğumuzda, sıkıntılarımı sizinle yüz yüze konuşmak daha bir hoş gelirdi bana.

Tayfun Gülle'yi tanırısınız. Hani İGEME kütüphanesinde çalışan delikanlı var ya, işte O. Bana bir mail göndermiş. Hani sizin hep karşı çıktığımız haberleşme yöntemiyle. Benden sizinle ilgili bir yazı istedi. Türk Kütüphaneciliği Dergisi'nin 2009 yılı ilk sayısını adımıza ithaf edeceklermiş. Öylesine sevindim ki. Tam 50 yıldır, kimi kez "hocam" deyip saygı duyduğum, kimi kez "abi" deyip boynuna sarıldığım, diplomalarımın üçünde imzası bulunan sevgili Osman Ersoy hocam için yazacaktım.

***

Islak bir Ege sabahında telefon her zamankinden değişik çalıyordu. İçimde bir kuşkuyla ahizeyi elime aldım. Karşımda her zaman ki kibar sesiyle, Milli Kütüphane Başkanı Tuncel Acar vardı. Uzun konuşmadık. Söylediklerinden anımsadığım,

-Osman beyi kaybettik abi, cenazesi yarın kaldırılacak, belki gelmek istersin, haber vereyim dedim, oldu.

Ankara Ayvalık arasında yaz kış çalışan tek firma Kamil Koç'tur. Kış aylarında, bir otobüsleri sabah saatlerinde, iki otobüsleri de akşamları, iki saat arayla hareket eder. Saat 22.00 de hareket eden ve genelde Ankara yolculuklarımda tercih ettiğim ikinci otobüs doluydu. Saat 20.00 de kalkan ve posta treni gibi, hareket ettikten sonra, her köyde duran ilk otobüste ise bir tek 44 numara boştu. "Arkada ol-

* Prof. Dr., Emekli Öğretim Üyesi. e-posta: tekinaybas@ttmail.com

sun, buldum ya bir yer” dedim kendi kendime ve kalan tek bileti aldım.

Genelde, otobüslerde gece yolculuğunu severim. Çünkü uyurum. Oysa o gece gözüme uyku girmedi. Bir yandı, bir söndü anılar. Kimi kez pırıl pırıl aydınlıktı hatıralar. Kimi kez kayboldu ufuktaki gemi gibi, peşinden koştum. Bir kısmını yakalayabildim, Ne yazık ki birçoğu kaçıp gitti, koştum peşlerinden ama tutamadım.

Sizinle ilgili ilk anımı, İvrindi’ye yaklaştığımız sırada yakaladım. Hani biz Ayvalık’tan aldığımız eve taşındıktan bir yıl sonra, IFLA toplantısının İstanbul’da yapılmasından hemen sonra, yazın, sizi eşimle birlikte Altınova’daki evinizde ziyaret ettiğimizde, ikimizde hüznüydük. Biz o yıl 23 yaşındaki sevgili kızımızı bir trafik kazasında kaybetmiştik. Siz de, Müjgan hanımefendiyi kaybetmenin verdiği acı ve onunla birlikte döşediğiniz ve güzel günler geçirdiğiniz eve yalnız gelmiş olmanın verdiği hüznle birbirimize sarılmıştık. Yanlış anımsamıyorsam, çocuklarınızın sırayla geldiklerini ve sizi yalnız bırakmadıklarını söylemişsiniz.

O gün bize, Ankara-Ayvalık yolunun güzelliklerini anlatmış ve özellikle kışın gidip gelirken çok dikkat etmemiz gereken dağ yollarını sanki haritada gösterir gibi tanımlarken, Havran-İvrindi arasındaki doğa güzelliklerini ve tehlikeleri de sık sık dile getirmiştiniz. İşte tam o güzel sözcüklerinizle tanıttığınız dağlık ve ormanlık bölgeden geçerken, Altınova’daki evinizin terasında otururken yaptığınız haklı uyarılar bir bir kulaklarımda çınladı. Tam o sırada, 1961 yılının ilkbaharında, sanırım şımarıklıktan olsa gerek, size karşı yaptığım yanlış bir hareketi anımsayınca içim burkuldu.

Hollanda Hükümeti’nin verdiği bursu kazandığım sıralarda çok okuyordum. Bölüm kütüphanesinde ve akşamları da ODTÜ Kütüphanesi’nde, İngilizce dilindeki birçok kütüphanecilik dergisini tarıyor, özellikle kütüphanecilik alanındaki yeni gelişmelerle ilgili notlar alıyor, çoğu kez de bu bilgileri arkadaşlarımla paylaşıyordum. Bir keresinde, DTCF’nin dördüncü katındaki bölüm dersliğindeydik. Siz ders anlatıyor, bizlerde dinliyorduk. En önde oturuyordum. Birden elimi kaldırıp, izninizi beklemeden sözünüzü kestim. Yüz ifadeniz azıcık değişti. Kaşlarınızdan birini yukarı kaldırdınız. Önünüzdeki kürsüdeki notlarınızı toplarken, “siz buyurun Tekin bey, siz devam edin” dediniz ve oturduğum sıraya yaklaşarak ayağa kalkmamı bekleyip sonra da yerime oturdunuz. Hiç tereddüt etmeden kürsüye, sizin yerinize geçtim. İşlediğiniz konuyla ilgili okuduklarımı sizinle ve arkadaşlarımla paylaştım. Konuşmamı bitirdiğimde, ayağa kalktınız ve teşekkür ederek, yerinize geçtiniz.

Dersin geri kalan dakikalarında çok rahatsız olmuştum. Bir sağa, bir sola dönüp duruyordum. Hiç yüzüme bakmadınız, sadece dersten çıkarken yanıma geldiniz ve **“okuduklarınızı her zaman böyle paylaşmanızı beklerim”** dediniz. Belki kızmıştınız, belki üzülmüştünüz, ama hiç belli etmemiştiniz. Ne kadar kibardınız hocam. Ne büyük bir hoşgörüyü sergilediğiniz davranış.

Bu davranışınız, ileri yıllarda, eğitim ve çalışma yaşamımda peşinden koştuğum bir hedef oldu. Bildiklerimi, öğrendiklerimi ve gördüklerimi çevremdekilerle hep paylaştım. Ayrıca **“hoşgörü”** nün ne demek olduğunu da, yukarıda değindiğim o dersinizde ve sonrası sergilediğiniz dostça davranışlardan öğrenmiş oldum.

Balıkesir’den sonra yolun rahatladığını bilirsiniz. Altınova’ya, yaz tatili için geldiğiniz yıllardaki dar ve virajlı yollar yok artık. Hemen hemen bütün güzergah çift yol. Geçmiş yıllardaki trafik kazaları da şükürler olsun, pek görülüyor artık. Yolun düzgünlüğü, trafiğin rahatlamış olması ve otobüslerin konforu sayesinde de özellikle ilk mola yeri olan Susurluk’tan sonra otobüsün tavan ışıkları söndürülür. Yolcuların kimileri derin bir uykuya dalar, kimi gözlerini kapayıp uyumaya çalışır. Kimileri de dışarısını seyredip ne düşünür, neyi hayal eder bilemeyiz.

Eşimi tanırınız hocam. Hollanda’dan geldiğinde, benimle birlikte birkaç sınıfa girmiş, hem siz hocalarımla, hem de arkadaşlarımla tanıştırmıştım. Geldikten yaklaşık 36 gün sonra, 11 Şubat 1963 de, Ankara’da evlendiğimizde de bizi yalnız bırakmamış, Müjgan Hanımla birlikte nikah törenimize gelmişsiniz.

İlk evimiz, Ankara- Küçükesat, Başak Sokak 35 numaradaydı. Siz de Seyranbağları’nda oturuyordunuz. Ben evinizin yerini tam olarak anımsayamadım. Ama eşim çok iyi hatırlıyor. Kendisine sorduğumda, bana ne dedi biliyor musunuz hocam? . “Evden çıktık, sanki bir dereден geçtik, belki 100 metre tırmadık. Köşe başındaki bir evin ikinci katında oturuyorlardı,” dedi.

Evlendikten sonraki ilk dini bayramlarımızdan biriydi. Yanlış anımsamıyorsa bayramın ikinci günüydü. Eşimle birlikte bayramlaşmaya, elinizi öpmeye gelmiştik. Müjgan Hanım gencecik bir hanımdı. Oğullarınız Bozkurt ve Korkut küçücük çocuklardı. O gün bizi bırakmamış ve akşam yemeğine konuk etmişsiniz. Müjgan Hanım mutfakta yemek hazırlarken eşimi de yanına çağırmişti. Nasıl konuştular, nasıl anlaştılar hala çözmemiş değilim. Sofrayı da birlikte hazırlamışlardı. Eşim ne o sofrayı, ne de mutfakta Müjgan Hanımla geçirdiği zamanı hiç unutmadı hocam.

Ankara otobüsleri, eğer Bursa'ya uğramıyorlarsa, son iki yıldır çevre yolunu kullanıyorlar. Benim bindiğim otobüs, yolcu bırakmak için Bursa'ya girdiğinde uyumak üzereydim. Ne var ki otobüsün durması, ışıkların yanıp sönmeye uykumu aldı götürdü. Aklıma ne geldi biliyor musunuz hocam? “Berusa” sözcüğü.

Sene 1961. Nisan ya da Mayıs olabilir. Osmanlı Paleografyası dersini 1 ve 2. sınıfları birleştirerek siz veriyordunuz. ODTÜ Kütüphanesi'nde çalıştığım için o derse hep birkaç dakika geç kalırdım. Birinci sınıftan Tezel isminde bir arkadaş en önde oturur ve bana yanında yer ayırırdı. Sessizce kapıyı açar ve Tezel arkadaşın ayırdığı yere otururdum. Görürdünüz, ya da arkanız dönük olsa bile geldiğimi bilirdiniz. Hatırlarsanız, benim bu geç kalmalarım ile ilgili olarak sizinle anlaşmıştık daha önceden. Yerime oturduğumda kara tahtaya bir şey yazdığınızı gördüm. Osmanlı harfleriyle yazılmıştı. Okumamızı istediğiniz için de, her derste olduğu gibi hepimiz hecelemeğe başlamıştık. Bu sözcüğün geçtiği paragrafı bir hafta önce ofisinizde birlikte okumuştuk. Özellikle de o sözcüğün ne olduğunu bana açıklamıştınız. Soru yönelttiğiniz hemen herkes, kara tahtaya Osmanlı harfleriyle yazdığınız sözcüğü “berusa” olarak okuyorlardı.

Bir süre sonra bakışlarınızı benim oturduğum tarafa çevirdiniz ve beni işaret ederek “siz okuyun” dediniz. Ah hocam ah, ne kadar kibardınız. Hep “siz” derdiniz. “Bursa” dedim. Verdiğim cevap çok hoşunuza gitti. Doğruydum, kara tahtada “Berusa” yazıyor ama “Bursa” okunuyordu. Bir hafta önce, ofisinizde bana açıkladığınız gibi, sözünü ettiğim derste de, bütün sınıfa, uzun uzun neden öyle yazıldığı halde, böyle okunduğunu anlattığınızı anımsıyorum.

Derse sürekli geç kaldığım için rahatsız olduğumu biliyordunuz hocam. Sınıfın önünde beni onurlandırdınız, hatta motive ettiniz. O dersten sonra, yine vakitinde gelemedim ama hiç rahatsız olmadım.

Bursa'dan çıktıktan bir süre sonra uyumuşum. Otobüsün mola verdiği ile farkına varamamışım. Gözlerimi açtığımda Ankara'ya öylesine yaklaşmıştık ki, mektubumun başında değindiğim ve imzanız bulunan üç diplomam aklıma geldi. Ah bu anılar; iz bırakanlar kişinin gözlerinin önünde canlanıyor, kullanılan sözcükler kulaklarında çınlıyor.

Doktora çalışmalarımın sonuna gelmiştim. Dersler tamamlanmış, tezime kabul edilmişti. Savunmam için jüri oluşturulmuştu. Siz jüri başkanınız. Hacettepe Üniversitesi, Tıp Merkezinde, Prof. Dr. İhsan Doğramacı'nın makamını ayarlamıştı tez danışmanım, Rahmetli Prof. Dr. İlhan Kum.

Özel kalemin odasında beklememi söylemişti ev sahibi olarak tez danışmanım. Jüri üyeleri olarak sizler içerde hazırlık yapıyordunuz. Biraz sonra Prof. Dr.

Adil Artukoğlu dışarı geldi. Üzerinde cüppe vardı. Nasıl da heyecanlanmışım. Prof. Dr. Artukoğlu çok resmi bir biçimde, “sayın Aday, buyurunuz” demesiyle bu heyecanım daha da artmıştı. İçeri girdiğimde ne gördüğümü şimdi sorsalar, kuşkusuz anımsarım. Ama içeri girdiğim o dakikada hiçbir şey görmemişim sanki. Bir masa ve etrafında oturan birkaç kişi. Saniyeler geçtikçe masanın etrafında oturanları elbette teker teker tanıdım.

Bana önceden bildirildiğine göre ,jüride üç kişi olması gerekiyordu. Oysa benim jürimde, yanlış anımsamıyorsam dört kişi vardı. Jüri başkanı olarak siz, tez danışmanım olarak Prof. Dr. İlhan Kum, üye olarak da Prof. Dr. Adil Artukoğlu vardı. Birkaç saniye sonra, karşınızda gösterdiğiniz yere oturdum ve tam o sırada Prof. Dr. Nilüfer Tuncer’in de yanınızda oturduğunu fark ettim. İlhan Kum’un olmadığı zamanlarda Nilüfer Tuncer’le de çalıştığım için olsa gerek, İlhan Kum, kendisinin de jüride olmasını istemiş olabilir diye düşündüm. Herkes cüppe giymişti. İtiraf etmeliyim ki, sizin dışınızdaki jüri üyelerinin unvanlarını doğru hatırladığımı sanmıyorum. Kendilerini bugünkü unvanları ile düşünüyorum.

Ne denli heyecanlı olduğumu görmekte gecikmediniz. Tezimi önceden okumuştunuz. Hatta benden bazı ilaveler yapmamı da istemiştiniz. Hazırladığım tezi özetlemeye ve bazı yerlerde susarak beni diyaloga sokmaya başladınız. Birkaç dakika sonra rahatlamışım. Kazandığım rahatlığı ancak sizin gibi bir usta, insan sevgisiyle yoğrulmuş, sevecen bir hoca görebilirdi. Sözü hemen sırasıyla diğer üyelere verdiniz. Kimsenin soracağı bir şey kalmayınca da, teşekkür edip dışarı çıkmamı ve beklememi istediniz.

Dışarıda beklemek, juriye girmeden önce de, sonra da, oldukça heyecanlı idi. Dakikalar geçmek bilmiyordu. Yaklaşık onbeş dakika geçti. Kapı açıldı ve Prof. Dr. Adil Artukoğlu bir kez daha dışarı çıkıp, “sayın Aday, buyurun” diyerek kapıyı gösterdi. Yine oldukça heyecanlanmışım. İçeri girdiğimde hepimiz ayakta idiniz. Bu kez karşınızda ayakta duruyordum. Size verilen yetkiye dayanarak Dr. Unvanımı şahsıma tevdi ettiniz. Sonra da yanıma gelip orada hazır duran bir cüppeyi giydirdiniz ve yanaklarımdan öperken sanki fısıldar gibi, “darısı doçentliğine ve profesörlüğüne” dediğinizi hiç unutmadım hocam. Hatırlarsanız ben de fısıldar gibi, size söz verdim.

Yıllar sonra, 5 Kasım 1987 de, yine Hacettepe Üniversitesi, Tıp Merkezi Kampusu’nda, Sevgili Gülbün Baydur’la aynı günde Doçentlik jürisine girdim. Siz, sevgili hocam, yine jüri başkanımıdınız. Sanıyorum, şöyle bitirdiniz jüri toplantısını: “Üniversiteler Arası Kurul’un bana verdiği yetkiye dayanarak size Do-

çentlik unvanımı tevdi ediyorum”.

Ömür biter, yol bitmez derler ya hocam, bence yanlış söylemişler. Ömür de bitti gördüğünüz gibi, yol da bitti. Anılar gitti geldi. Kimi zaman kayboldu, kimi zaman da mihenk taşı gibi oturdu yüreğime. Bir kez daha DTCF de buluştuk. Neler neler söylediler hakkınızda. Nasıl da tanıtmaya çalıştılar sizi, dostlarınız, arkadaşlarımız ve öğrencileriniz. Ben konuşamadım orada hocam, konuşamazdım da, gözyaşlarımı tutamazdım. Başucunuza gelip saygı duruşumu yaptıktan sonra gidip arkalarda bir yere oturdum.

En önce insan sevginiz takıldı kafama. Sonra hoşgörünüz ve karşınızdaki insanı rahatlatma gücünüz, insanları hoşnut etme ve yüceltme yeteneğiniz. Bunları bire bir bana yaşattığınız için size şükranlarımı sunuyorum hocam.

Adınıza düzenlenen tören sırasında, Vatana olan sevginizi, görevinize olan bağlılığınızı, yüce Atatürk’le olan yakınlığımızı, mesleğe kazandırdığınız yüzlerce insanı ve daha birçok meziyetinizi dile getirdi sizi tanıyanlar, sizi sevenler. Geçmişte kalmış, bildiğim ve bilmediğim niteliklerinizi dinlemek hoş bir seda gibi geldi kulağıma. Son yolculuğunuza hazırlandığımız sırada duyduklarım beni gururlandırdı ve size olan sevgim ve saygım defalarca katlandı.

Sevgili hocam, ne zaman olur bilemem ama, başka bir yolun bitiminde sizinle buluşacağıma inanıyorum. Başka bir mekanda da olsa size yakın olmak isterim. Satırlarıma son verirken, siz sevgili hocamdan, gençlik yıllarımda yaptığım o şımarıklık için daha önce özür dileyememiştim, şimdi özür diliyorum. Gösterdiğiniz hoşgörü, sevgi, arkadaşlık ve yardımlar için de teşekkür ediyorum. Mekanınız cennet olsun Sevgili Hocam,

O.Tekin Aybaş - DTCF’63